

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptaju, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer. Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2:50, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 11. V Ptaju v nedeljo dne 17. marca 1912. XIII. letnik.

Telegram.

Nevarni razvitek italijansko-turške vojske!

Dunaj, 13. marca. Italijani hočejo doslej zanje brezuspešno vojsko v Evropo zanesti. Ko te vrstice pišemo, se bodejo že brčkone v Solonihu prvi ojstri strelji začuli. Italijanska vlada je namreč sklenila, da bombardira pristan Solonichi. S tem dobi vojska vse drugo lice. Solonichi je največje trgovsko mesto na Balkanu in središče trgovine vseh držav. Bombardiranje torej ne bode škodovalo le Turkem, marveč vsej trgovini in zlasti avstro-ogrskim interesom. Evropejski mir je v tem trenutku v največji navarnosti. Prihodnji dnevi in ure so zgodovinsko-odločilnega pomena tudi pred nami stoji strah krvave vojske.

Vse za ljudstvo . . .

Ej, saj jih poznate, sladke besede, s katerimi se je že leta in leta lačnim kamenje mesto truba ponujalo; — „vse za ljudstvo“, vpijejo pripripi zagovorniki in zastopniki v farizejski svoji hinavščini . . . Mi nimamo prave, resnične demokracije, — to je resnica in na tej bolezni trpi vse gospodarsko ter kulturno življenje. Prave demokracije nimamo, — to se pravi: ničesar ne zmaga, kar se je iz ljudstva samega porodilo, ničesar se ne prizna, kar bil ljudstvu kot takemu pomagalo. „Vse za ljudstvo“ je le lepa beseda, s katero preslepijo posamezniki mnogo množico, ki je v stoletni duševni ter telesni zanemarjenosti pozabila na lastne misli in lastne čine! „Vse za ljudstvo“, tulijo znani „rodoljubi“ in — si polnijo na račun tega ljudstva svoje žepce . . . Gotovo, gotovo, po vsej naši državi se ne

dela ljudske politike. Preje pridejo vsi mogoči interesi nego dobro ljudstva! Vlada ni in še dolgo ne bode dobrohotna mati narodov. Široki sloji so ji prej kot slej molzna krava, da izboljša življenje drugim stanovom. Vse to je resnica in vsega tega i mi ne zanikamo. Kmet, obrtnik, delavec, to so stebri državnega poslopja, ali sleherna podstrešna luknjica se zdi odločilnim možem v državi važnejša. Vse to je znano in vse jamranje ne pomaga nič. To je stara pesem: ministrom se meče tisočake penzije v naročje, diurniste pa se pušča v jetiki umirati; duhovnikom se dovoljuje milijone priboljška, kmetom pa se roga eksekutor; oficirjem se izboljšava plačo, vojake pa se pušča brez večerje. In vsa ta kričeca nasprotja se krije s sladkim nasmehom, z brezplačnimi blagoslovi in z narodno-navdušenimi klici: vse za ljudstvo . . .

Vse to vemo in vse to so nam tudi že razni ljudje tisočkrat prežveketali. Le nekaj je treba tu še posebej naglašati. Drugi avstrijski narodi so v vsakem oziru močni in krepki, — torej so v kljub tem slabim razmeram razvijati, zamorejo si sami pomagati; — slovensko ljudstvo pa je majhno, šibko, slabotno in nima moči, da bi se v takih razmerah na površju obdržalo. Pa še nekaj: drugi narodi zamorejo se vsled svojega kulturnega, političnega in gospodarskega razvitka svojih trovov in parasitov otresti, — pri Slovencih pa izsesavajo slovenski voditelji vbojemu ljudstvu še tiste kapljice krvi, katere jim je slaba državna politika pustila.

Tisoč dokazov imamo za to trditev! Ni nam treba opozarjati na neodpušljive grehe klerikalnih „konzumov“ in slovenskih posojilnic. Kajti kletve prizadetih kmetov in solze iz svoje grude pregnanih žena ter otrok še niso pozabljene. Tudi nam ni treba opozarjati na narodnjaško-slovenske župane, okrajne načelnike, na prvaške oduševne advokate, na znani lov po

testamentih, na farovške dedščine, na štolnske sleparije, — vse to, kar vidimo in obojamo vsak dan in kar se vendar vsled nezavednosti vbolega ljudstva ne da odpraviti. Popisali bi lahko celo knjigo, ako bi le najgorostnejša dejstva te vrste poročali. Ali pametni ljudje opazujejo to itak vsak dan in neumnim „dokaže“ najmlajši kaplan, da je sneg črn ali da je ravna črta podobna krogu . . .

Najznačilneje se kaže prvaško odiranje ljudstva v zadnjem času pri raznih javnih zastopih. Nikjer na božjem svetu bi se n. pr. niti najzagriženejši človek ne upal zagovarjati političnega zločina, ki ga tvori slovenska obstrukcija v štajerskem deželnem zboru. Ta obstrukcija je lumparija tako ostudne vrste, da se človek le čudi nad neverjetno predrznostjo slovensko-klerikalnih poslancev. Ničesar se ni zgodilo, kar bi to obstrukcijo opravičilo; ničesar ni zgodilo, kar bi slovenske deželne poslance prisililo, da preprečijo vse gospodarsko delo za štajersko deželo. In ničesar nimajo ti poslanci od brezvestne obstrukcije v deželni zbornici pričakovati . . . Zunaj strada ljudstvo, — slovenski poslanci pa popivajo na „igrah“ dvomljivih „Marijinih devic“. Zunaj se delajo dolgovi na račun ljudstva, — slovenski poslanci pa pojejo in vriskajo od veselja. Štajerska dežela hiti proti beraštvu, — slovenski poslanci pa kričijo staro farizejsko laž, da „delajo za ljudstvo“ . . .

Res, res, — slovenski poslanci „delajo“ za slovensko ljudstvo, delajo v potu svojega obraza, delajo z vsem močmi, — slovenski poslanci delajo za slovensko ljudstvo — — grob . . .

MOJA STARA

izkušnja me uči, da rabim za negovanje moje kože le Stecke n-pfer-lilijino-mlečno milo od trdkre Bergmann & Co., Tetschen a/E. Kos za 80 h se dobi ppsvd 229

Zločini v čenstohovskem samostanu.

(Nadaljevanje).

Dne 7. marca se je pred sodiščem v Perikovu končala sodnijska razprava o teh pobožnih zločincih. Obsojeni so bili: pater Damas Macoch na 12 let jece in na dosmrtno prognanstvo v Sibirijo (zaradi umora, ponaredbe javnih spisov, poneverbe in tatvine); Helena Macoch na dve leti težke ječe; — ostali obtoženci na ječo do 5 let.

V naslednem podamo natančno poročilo o sodnijski razpravi.

Toženi so: *Menih Damas Macoch, Izidor Starzewski, Bazil Olešenski, Helena Macoch-Krzyzanovski, samostanski ključavničar Jožef Pertkiewitz, voznik Vincencij Pianku in Lucien Wyganovski.

Prvi razpravni dan.

Razprava razkriva početje pavlanskih mehov v čenstohovskem samostanu, ki je obenem

največja božja pot poljska in kamor donajajo pobožni Poljaki dan za dnevom cela premoženja — božja pot, ki se po svoji slavi in po svojih dohodkih more primerjati pač edinole s francoskim Lourdom. Da pa vsaj nekoliko seznanimo svoje čitatelje s početjem teh menihov, katerim je bila zaupana ta največja poljska božja pot, se hočemo nekoliko natančneje baviti s celim procesom.

Pred začetkom razprave se je nabralo tisoče in tisoče radovednežev. Že na vse zgodaj je bilo sodišče obkoljeno od več tisoč ljudi, ki so čakali na začetek senzacionalnega procesa. Velika množina vojakov, orožnikov in policijskih uradnikov je le z največjim trudom vzdrževala red. V sodnem poslopju se za časa tega procesa sploh ne bo vršila nobena druga razprava. Ostale razprave se vrše v Lodzu, Čenstohovu in Goznowicah, kamor so že odpotovali sodniki, odvetniki in obtoženci. Pri izbiri občinstva, ki naj prisostvuje razpravi, so bili zelo natančni. Predvsem so navzoči mnogi visoki častniki, vladni uradniki, pravoslavni in katoliški duhovniki v ornatu in pa člani poljske aristokracije. Pri raz-

pravi je navzočih tudi mnogo poljskih, ruskih, nemških, francoskih in angleških častnikarjev.

Veliko senzacijo je vzbujalo, kako so pripeljali obtožence. Najprej je prikoral močan vojaški oddelek z nasajenimi bajoneti, za temi glavni obtoženez Damas Macoch, obdan od orožnikov in vojakov. Macoch je srednjevelik, širokopleč, inteligentno izgledajoč mož z gladkobritim obrazom in črnimi lasmi. Tonzura se še vedno pozna. Poleg njega sedi zamišljen in popolnoma potr 39letni menih Izidor Starzewski. Ta je širokega obraza, ima udrt, širok nos in debele ustnice. Z isticami in rokami miga in moli. Tudi 47letni pater Bazil Olesinski, ki je že precej siv, izgleda jako prestrašen in potr, četudi je bil do zdaj proti kavčiji 10.000 kron na prostih nogah. Vsi trije menihi so oblečeni v civilno obleko, ker jih je papež iz cerkve izobčil . . .

Najbolj se seveda interesirajo za junakinjo čenstohovske samostanske tragedije, za Heleno Macochovo, rojeno Krzyzanovsko. Tudi to je privedel poseben oddelek vojakov in sta jo morala dva vojaka podpirati, da se od slabosti ni zgru-

Nič ni boljšega

za takojšno napravo vefoline goveje juhe
kot

MAGGI JEVE

kocke za govejo juho

à 5 vinarjev.

MAGGI'jeve kocke za govejo juho
so čista, najboljša goveja juha
v trdi obliki in vsebujejo tudi
potrebno sol in dišave.

Prave samo z imenom MAGGI in z var-
stveno znamko zvezdo s križcem.

391

Politični pregled.

Za živinorejce. Glasom nekega odloka praške c. k. namestnije so vloge živinorejcev kolekov proste, ako se tičejo razveljavljenja veterinarsko-policijskih odredb (n. p. prošnje, da se dovoli porabo bolane živine v kmetijske namene, da se prepelje bolano živino v drugi hlev itd.).

Telefon Maribor-Ptuj. Vsled nastopanja nemških poslancev Wastian i. t. je vlada donek interesov za telefonsko linijo Maribor-Ptuj od 30 na 20% znižala. Zdaj bo de ta za Spodnjo Štajersko jako važna telefonska linija bržkone kmalu uresničena.

Umrli je nemški kmetijski poslanec Kutscher. Bil je eden najzvestejših zagovornikov kmetijskih pravic.

Razpuščen je bil od vlade občinski svet v Pulju (Pola). Odkrili so se neverjetni škandali, poverbe, tatvine itd. Razni „patrioti“ iredentovske barve so že pod ključem.

Klerikalni polom v Italiji. Klerikalizem je pač po celem svetu ednak. Iz Florenza se poroča zdaj o velikanskem polomu. Nižja laška duhovščina trpi namreč veliko pomanjkanje in zato se je tam ustanovilo posejilnico „Del Clero“. Višji duhovniki pa so posejilnico zagospodarili in šla je z 184.900 lir v konkurz. Zdaj morajo najrevnejši duhovniki dolgove plačati. Zapravljalo se je denar za farške politične časopise, za orglje itd. Kaplani pa morajo lakoto stradati. Polom povzročil je v italijanski javnosti veliki škandal.

V Mehiki se pripravljajo hudi viharji. Po vsej državi vlada skoraj anarhija, posamezni „generali“ so liki roparskim vodjem zbrali čete in se borijo drug proti drugemu. Glavni vzrok nezadovoljnosti je predsednik republike Madero. Tudi vojaščina se udeležuje upora. Evropejske velevlasti so opozorile svoje podanike, katerih živi jako veliko v Mehiki, naj zapustijo notranje

dila. Helena je visoko zraščena ženska z energičnim, okroglim in inteligentnim obrazom. Vendar sta jo pa poslednji porod in pa dolgi preiskovalni zapor zelo oslabili. Stara je šele 27 let, vendar pa izgleda mnogo starejša. Njeni polni, črni lasje so visoko sfrizirani. Ostale štiri obtožence smo že omenili.

Oddelek vojakov z nasajenimi bajoneti in napatimi revolverji straži obtožence. Obtožence more videti edinole sodni dvor in pa časnikarji. Točno ob enajstih zakliče sodni sluga: „Prosim, vstanite, sodni dvor prihaja!“ Vsi vstanejo, ko stopi sivolasi ekselencen z zlato uradno verižico okoli vratu na estrado in proglasi proces „zaradi zločinov na Jasni gori“ kot odprt. Patetično omenja predvsem čenstohovske dogodke, ki so povzročili, da se je jel ves svet interesirati za pavlanski samostan in poudarja, da bo „vesten sodni dvor“ preiskal te dogodke in krivdo obtožencev in o tem sodil. Izjavil je, da bo skušalo pravično sodišče pravično soditi.

Nato je sodni dvor konstatiral personalije

dežele in se podajo ob obale morja, kjer jih varujejo vojne barke. V kratkem pričakuje se odločilne boje med ustaši in vlado.

Kitajska republika. Odposlanci izvolili so zdaj Juančikaja za prvega predsednika novo uresničene kitajske republike. Juančikaj je mož izredno visoke sposobnosti. Seveda ga čaka tudi izredno težka naloga, da utrdi novo državno obliko in premaga nasprotnike republike.

Zobna kréma

KALODONT

Ustna voda 40

Dopisi.

Loka p. Zid. mostu. Dragi „Štajerc“, že dolgo ni bilo nič glasu iz naše vasi, torej naj Ti danes nekaj povemo. Bilo je ravno v ponedeljek, ko so se sejmariji vračali iz radeškega sejma proti domu. Tako sem se tudi jaz zraven pridružil ter sem slišal razne pogovore o tej in drugi stvari. Tako so tudi nazadnje prišli do obč. zadev zastran lanske suše, ko se je pred kratkim delilo podporo nekaterim kmetom in drugim zopet ne. Največ posestnikov je dobilo podporo, ki niso vsled suše v bedo prišli; kakor je že navada, da siromak itak nikjer nič ne dobi, tako je bilo tudi pri nas. Kmet iz fare.

Loka p. Zid. mostu. Neki klerikalni agitator je zadnje nedeljo napadel več zavednih naprednjakov z raznimi psovki. Opomnimo pa ga, da on naj najprej pred svojim pragom pometa, potem naj gre kam drugam. Drugič povemo bolj natanko, ako mu to ne bo pomagalo.

St. Ilgen pri Slov. Gradcu. Kakor smo že v zadnjem listu poročali, da je nam naš g. župnik Rath našega pridnega g. kaplana Musi odjedel, zato ker je moral namesto njega po hribih na spoved hoditi, da je g. župnik lahko doma ležal in se s prato mastil. To je imel zdaj kaplan za zahvalo, da je od same jeze zbolel in je moral v bolnišnico iti. Ta g. kaplan Musi je moral na vsako spoved sam iti in je celo lansko leto 172 oseb sam zunaj po hribih spovedal, g. župnik pa samo 2. Ali je to lepo za župnika? Gotovo ne! Zdaj bo že mogoče drugače šlo, ker je novega g. kaplana dobil. Kakor smo brali, da so ta novi g. kaplan F. Kren od sv. Antona iz sl. gorice sem prišli. No zdaj bojo pa že tiste nedolžne device bolj vesele, ker kakor smo že v „Štajercu“ brali od neke Micike, da je nosila široki predpasnik in da je poslanec Roškar že za botra bil. Častitamo takim kaplanom, ker tukaj imamo tudi precej tistih devičic in mogoče si bo tudi katero izbral, ker naši fantje tak ne marajo za take device. Ker pri nas tudi močno „Štajerca“ beremo, zato vse izvem, zato se pa varujte pri nas, da nam ne bo treba krtače veliko rabiti.

Ponikva. Dragi bralci „Štajerca“! Ker, se navadno malo sliši od nas Ponkavljanov, moramo se enkrat zopet oglasiti in v to smo tudi prisiljeni. Slučajno nam pride v roke list vseh popačenih klerikalcev „Laži-Gospodar“ z dne 7.

obtožencev ter jih izpraševal, ali se priznajo za krive dejanj, katerih so obtoženi. Noben izmed obtožencev noče dati jasnega odgovora. O izjavi Damasa Macocha smo že poročali. Helena Macoch joki in izpove, da ni ničesar vedela o nameravanem zločinu. Kar se tiče tatvin, trdijo vsi menihi, da jih je Damas Macoch k temu zapeljal. Na to se prečita obtožnica, ki ostane dokument, kako delajo duhovniki, katerim so zaupane razne božje poti — obenem pa tudi dokument za lahkovernost priprostega ljudstva. Glavni del obtožnice smo že navedli, vendar pa hočemo omeniti še nekatere važne in značilne točke obtožnice. Najznačilnejše je dejstvo, da so umor Vaclava Macocha smatrali prvotno za ritualni umor. V tem smislu je sodišče tudi uredilo svoje zasledovanje. Ko so izvlekli truplo umorjenega Macocha iz divana, so zasledili več ran na žilah odvodnicah. Iz tega so skleпали, da so umorjenega najprvo omotili, nato so mu pa izpustili kri. Začetkoma so mislili, da je umorjeni neki meščan iz mesta Kielce z imenom Wojziochowski.

sušca 1912. Tamkaj beremo, da neki Franca s pevnak, občinski odsvetovalec daje bojda mog par juncov, vrednih 1000 kron; še nikoli tej z imel, da bi bili vredni 1000 kron. Kar spod gospodar liberalnim, štajercijanskim in so pod mokraškimi čeljustam na razpolago, to stno vemo, ako kar za pojedsti ali ne, ker sple. Pr mesenega on sam najrajši vživa, pa tudi d. Hoča juncov še on v hlevu ni imel; pač pa j. n, c precej rejen. Ti debeli „Aube“, mi Te vprašaj kaj so Tebi ponkovški „štajercijanci“ storič“ jih imenuješ „čeljusti“; ker boljših čeljusti more nobeden imeti, kakor Ti in Tvoja vpor vpijoča klerikalna stranka? Predbaciaš, ih in oponašamo podporo; od katerih imenova je že to slišal? tudi dobiš 1000 kron, saj st p bolj potreben kot mi vsi, za Tvoje zanema n posestvo. Ako pa res imaš take vole na ned lago, pa jih daruj za cerkveni „flašter“, pisa ne bo treba g. kaplanu toliko mučiti in ga f govati za denar liberalne, štajercijanske in po demokraske „brezverce“; Ti bo gotovo Bageg vrnil, pa boš tudi imel Tvoje čeljusti potetar prte Toliko za sedaj, prihodnjič več. Te po kaj Tvoj III. občinski svetovalec.

Brežice. Dnè 6. sušca t. l. vršila se v rda tukajšni sodnji predpreiskava proti tukajšnji nadpazniku finančne straže Francu Pavlu svo sicer radi hudodelstva, storjeno na nekemotovo najstletnem dekletu. Kakor se pa sliši, sa gen tega poštenjaka na vsak način iz blata izist. I saj je vrli narodnjak in priden obiskoval loči rodnega doma v Brežicah. Radoyedni sm sed g. bode predstavljena finančna direkcija t disciplinarni preiskavi nekrivega spoznala pa bode v tej zadevi še porotno sodišče rski vrsti za govoriti imelo.

Iz Kozjanskega okraja. V „Slov. Gospod z dne 22. svečana t. l. se Dobjanski Vurkelc zopet opravičuje o dogodkih v G gradu ob času njegovega kaplanovanja in ob 1000 K tistemu, kateri te dogodke dokaže. Vurkelc, povedali smo Vam že mnogokr dokažemo čisto zastoj te dogodke in Va jku našanje v Gornemgradu, ni treba nam p in ne dati 1000 K, tudi 1 kronice ne, pitalo tožite nas. Zakaj ste pa pred nekim tako lo bi na in stava. V Gornemgradu dokazala? Zakaj ste umizaci tožbo? Ako si ne upate Vi povedati, Vačne, vemo mi, da zato, kër ste se bali s sodistič sodnja ljubi in vtrjuje resnico in pravico. ravno nasprotno. Takrat je še Kolenc v G gradu živel. Le poglejte si njegovo izpov sodnji, pa nehajte z Vašim krivičnim opti sed vanjem; Vi bi se le pred svetom radi orega čili, da so pa Vaše napake in krivice Bog ev. t katere nam ponujate, pa itak niso Vaše, o sv ste izoiganili iz vbogega ljudstva; samo ju k čane ste ociganili okroglo za 6000 K, kačati. itak že javnosti pred par leti naznanili. VŠne podpa tako se! Nas ne bodete tako farbali, kakor st kadaci ženske, katere so prišle k vam po štrisko Zakaj pa ste lagali, da je tista ženska, s ti an sta bila zaprta v sobi, prišla iz Gorneg mogs celer Povs

Dognali so namreč, da je prišel 22. jati s Nowi Radomski, ki je blizu kraja, kjer s bujše ja na židovskega hotela. Hotel je v tem okraj škem. ko je neko posestvo. Ko so njegova žena in htopil, sorodniki agnoscirali z vso gotovostjo trjavile preiskali hotel in so našli v sobi, v kate v stanovali Wojziochowski, tri okrvavljene Na. lence. In vsepovsod so bili prepričani, da udarje poštini uradnik 25. julija videl hotelskega tarja Michalskega, kako je nesel s pomo Povso kega Rosensteina neki dolg zaboj iz na bes tota... Takoaj nato so zaprli hotelirja in njegovov a sliki rudarja omenjenem hotelu izvršili ritualni umor, oščaje naenkrat je pa prišel „mrtvi“ Wojziochov, k zopet zdrav domov. Odpeljal se je le za pisti so v Krakov, kjer se je nekoliko povselil. lanske r so morali še tisto uro izpustiti dozdevne nška ž morilce.

(Naprej prihodnjič!)